

Asia: VN/7297/2026

Lausuntopyyntö luonnoksesta valtioneuvoston asetukseksi toimeentulotuen tarpeellisen suuruisten asumismenojen määrästä annetun valtioneuvoston asetuksen 2 §:n ja liitteen muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Keski-Suomen hyvinvointialue kiittää mahdollisuudesta lausua luonnoksesta valtioneuvoston asetukseksi toimeentulotuen tarpeellisen suuruisten asumismenojen määrästä. Esityksessä ehdotetaan muutoksia perustoimeentulotuessa hyväksyttävien asumismenojen alue- ja kuntakohtaisiin rajoihin vuodelle 2027 sekä muutoksia asumismenojen tarkastusaikatauluun.

Keski-Suomen hyvinvointialue kannattaa esityksen kuntakohtaisten asumismenojen rajojen tarkastamisen aikataulun aikaistamista. Tämä parantaa toimeentulotukea saavien mahdollisuuksia huomioida muutos hyvissä ajoin. Näin myös asumiseen tarvittavat muutokset mahdollistuvat toimeentulotukea saaville paremmin.

Keski-Suomen hyvinvointialue arvioi, että huomattavan monella toimeentulotuen saajalla on jo nyt vakavia haasteita löytää kohtuullisten asumismenorajojen mukainen asunto. Keski-Suomen hyvinvointialue kiinnittää huomiota siihen, kuinka kuntakohtaiset asumismenojen rajat voivat myös alentua, mikä entisestään haastaa kohtuuhintaisen asunnon löytymistä ja toimeentulotukea saavien henkilöiden tilannetta. Hyvinvointialueen sosiaalipalveluissa on tullut esille tilanteita, joissa asukas on asunut asunnossaan pidemmän aikaa, mutta muuttuneen kuntakohtaisen asumismenojen tarkastelun vuoksi asunnon vuokra on muodostunut liian suureksi, joka on johtanut kehotukseen etsiä uusi asunto. Näin ollen asiakkaan muuttotarve on johtunut ainoastaan toimeentulotukeen kohtuulliseksi katsottujen asumismenojen muutoksesta, vaikka asiakkaan tilanne olisi voitu katsoa vakiintuneeksi ja asiakkaan elämäntilannetta ja toimintakykyä tukevaksi. Hyvinvointialue on joutunut näissä erityisissä tilanteissa yksilöllisen arvion perusteella tukemaan vuokraosuutta myös harkinnanvaraisella toimeentulotuella. On huomioitava, että tämä muodostaa myös hyvinvointialueelle harkinnanvaraisen toimeentulotuen kustannuksia.

Hyvinvointialue lisäksi toteaa, että osa perustoimeentulotukea saavista asiakkaista ei esimerkiksi luottotietojen menettämisen tai aiempien asumisen haasteiden vuoksi saa vuokra-asuntoa vapailta markkinoilta. Kyseessä oleva asiakasryhmä on näin ollen harvojen vuokranantajatahojen rajallisen

asuntotarjonnan varassa. Asiakkuuteen kytkeytyy usein yksin asuminen, erityinen haavoittuvuus ja merkittävä syrjäytymisen tai asunnottomuuden riski.

Keski-Suomen hyvinvointialue toteaa lopuksi, että kunnan tai alueen vuokratasoon nähden liian alas asetetut asumismenojen rajat voivat johtaa tilanteisiin, jossa toimeentulotukea saavilla asiakkailla ei ole realistisia mahdollisuuksia löytää asumismenorajojen mukaista asuntoa. Liian alhaiset hyväksyttävät kuntakohtaiset asumismenot tai niiden alentaminen voi johtaa toimeentulotukea saavien asumisen haasteisiin, asumisen päättymiseen, hädätilanteeseen ja velkaantumiseen. Häätömenettely ja asunnottomuus aiheuttavat sekä yksilölle, että yhteiskunnalle merkittäviä kustannuksia palvelutarpeen kasvun, moniviranomaisyhteistyön sekä palveluiden, asumisen tuen ja viimesijaisen sosiaaliturvan järjestämisen näkökulmasta.

Hyvinvointialue esittää, että kohtuullisten asumismenojen rajojen tarkastelu pohjautuisi enemmän kuntakohtaiseen vuokratasotietoon, paikalliseen asuntotarjontarakenteeseen sekä asukkaiden toimeentulotuen ja sosiaalipalveluiden tarpeeseen. Hyvinvointialueen näkemyksen mukaan kuntakohtaisten asumismenojen asettamisen tulisi tukea toimeentulotukea saavien asiakkaiden realistisia mahdollisuuksia löytää kohtuuhintainen asuminen vakiintuneesta asumisympäristöstään. Kohtuullisten asumiskustannusten määrittelyn tulisi olla mahdollisimman pysyvää, koska jo uuden kohtuuhintaisen asunnon etsintä sinällään aiheuttaa asiakkailla kuormitusta ja voi lisätä elämänhallinnan haasteita. Myös asiakkaan muiden tukimuotojen ja palveluiden tarve saattaa näissä tilanteissa kasvaa.

Paahto Marena
Keski-Suomen hyvinvointialue - sosiaalihuollon johtaja
Laura Vääntinen, palvelupäällikkö